

N^{RO}: 109.

GAZETA RZĄDOWA.

DZIEN 21. PAZDZIERNIKA, ROKU 1794.

SESSYA RADY NAYWYŻSZEY
NARODOWEY.

Dnia 18. Października.

Prezydencya Obywatela Ignacego Potockiego.

Naywyższy Naczelnik Tomasz Warzecki nadał następujące swoje względy ustanowienia Rady Wojenney. Po którego przeczytaniu, wyznaczyła Rada osoby z grona swego, do ułożenia i przyniesienia w tej materii projektu.

Nastąpiła rezolucya, że rapporta, dotąd obywatelowi Tadeuszowi Kościuszce Naywyższemu Naczelnikowi od wydziałów przesyłane, oddawane być mają prezydentowi w Radzie: który gdyby jaką niedokładność w nich postrzegł, donieść o tym Radzie powinien.

Sąd kryminalny wojskowy przyjął projekt odezwy, względem sposobu karania tych, co biletów brać nie chcą. Odezwe tę odesłała Rada do wydziału sprawiedliwości po roztrząsanie i przyniesienie opinii.

Złożone było wyszczególnienie od wydziału skarbu, tych kosztownych sprzętów, które znajdowały się pod rozrządzeniem Naywyższego Naczelnika Tadeusza Kościuszki. Zaleciła je Rada złożyć w archiwum swoim aż do dalszego rozrządzenia.

Projekt zaręczenia od Rządu nadgrody dla walczących w obronie oyczy-

zny przyniosła deputacya do tego zamiaru wyznaczona; Rada zaleciła go kommu-nikować N. Naczelnikowi.

Ządanie obywatela Wąsowicza porucznika kawaleryi, względem dostarczenia koni dla brygady obywatela Kotyski, odesłane zostało do Naywyższego Naczelnika.

Obywatel X. Jaszewski przedłożył prośbę, aby szpital Dzieciątka Jezus zadłużony, i dłużey dla niedostatku funduszu utrzymać się nie mogący, z kasy narodowej był wsparty. W celu ułatwienia tej okoliczności, zaleciła Rada magistratowi miasta Warszawy, policyą miejscową utrzymującemu, ażeby wszedł w stan dochodu i wydatku rzeczzonego szpitala; a gdy przekona się, iż wydatki większe są, niż przychód, aby podał projekt, jakim sposobem potrzeby tego szpitala mogą być opatrzone.

Szpital S. Rocha prosił o wsparcie, gdyż licznych chorych utrzymując, na wydatki potrzebne wystarczyć nie może, tym bardziej, że wieś Szczęśliwice do niego należąca, zupełnie jest zniszczona; gruntu nawet dla niedostatku nie mającego. Z tego powodu upraszał o uwolnienie siebie od podatków, i o wsparcie w gwałtownych potrzebach. Okoliczność pierwszą odesłała Rada do wydziału skarbu, drugą zaś do wydziału żywności, z zaleceniem, ażeby ten kazał weyrwać w szkody w Szczęśliwicach poczynione, i względem nagrodzenia onych, tudzież

względem zasilenia gospodarstwa, opinią przyniósł.

Sesja solwowana na dzień następujący na godzinę 11. z rana.

Organizacya Rady Woienney.

RADA NAYWYZSZA NARODOWA

Chcąc stosownie do punktu czwartego aktu powstania narodu, w Krakowie dnia 24. Marca uczynionego, postanowić bliźszy związek między sobą a *Tomaszem Wawrzeckim*, Naywyższym siły zbroyney narodu Naczelnikiem, oraz obmyśleć iak naderdzielniejszy siły zbroyney kierowanie, uchwała pod prezydencyą tegoż Naywyższego Naczelnika Radę Woienneą, którey następujący przepisuie skład i obowiązki.

Skład Rady Woienney.

1mo. Rada woienna składać się będzie, oprócz Naywyższego Naczelnika, z sześciu osób; to jest, trzech z Rady naywyższej narodowey, któremi obywatelów *Petockiego* Radzcę, *Mośłowskiego* i *Tytkla* zastępców mianuie, a trzech woyskowych, których Naywyższy Naczelnik, według wyboru swego, wykommenderuie.

2do. W nieprzytomności Naywyższego Naczelnika, osoby składające Radę woienneą, koleją podług starzeństwa wieku, co tydzień w niey prezycować będą.

3tio. Rada Woienna kancelaryą i oficyalistów sobie dobierze, organizacyą onym przepisze, i koszt na utrzymanie onych wyznaczy.

Obowiązki Rady Woienney.

1mo. W przytomności Naywyższego Naczelnika, układać z nim plantę ogólną operacyi woiennych; w nieprzytomności iego, utrzymywać z nim komunikacyą, i przez nią dowiadywać się o odmianach, które z woiennych zdarzeń wynikają.

2do. Zatrudniać się gospodarstwem woyskowym, i urządzeniem siły zbroyney, względem formowania korpusów, iustro-

wania onych, stanowienia opłaty, i sposobu porządnego rozdawania żywności i furazów.

3tio. Wymiarkować wcześniej wszelkie potrzeby woyskowe, i o nie, lub o przystawienie onych rekwirować, do wydziałów w Radzie naywyższej narodowey, które takowe rekwizycye nieodwłocznie uskuteczniać będą.

4to. Asygnować przez Radę naywyższą narodową do wydziału skarbowego, na pieniądze potrzebne do opłaty woysk Rzpłtey.

5to. Dawać instrukcyje i zlecenia sekretne pełnomocnikom Rady naywyższej narodowey, tudzież wszelkim urzędowi woyskowemu i kommissarzom wydziałowym, którzy te zlecenia wypełniać obowiązani będą.

6to. Rapporta czynić Radzie naywyższej narodowey, o stanie rzeczy publiczney, i o skutkach zdarzeń woiennych.

7mo. Wykonywać rozrządzenia cywilne Rady naywyższej narodowey, gdy te pomocy woyskowej wymagać będą, i o tym wykonaniu iey donosić.

Sposób postępowania.

1mo. Dni i mieysce sesjiy swoich Rada woienna wyznaczy.

2do. Wszelkie rezolucyje i rekwizycyje Rady woienney, wychodzić z niey będą z podpisem Naywyższego Naczelnika; a w nieprzytomności iego, prezycującego z kolei.

3tio. Roztrząsania i układy Rady woienney odbywać się powinny pod najściślejszym sekretem; osoba niedotrzymująca go, i od Rady woienney za to przed Radą naywyższą narodową oskarżona, przez nią do sądu kryminalnego odesłana będzie.

4to. Warnie sobie Rada naywyższa narodowa odmianę osób z koła swego do Rady woienney wyznaczonych, gdy tego zgodnie z Naywyższym Naczelnikiem wi-

dzieć będzie potrzebę; a Naywyższy Naczelnik w każdym czasie osoby wojskowe w niey będące, odmienić może.

Tak załatwiwszy układ i uporządkowanie czynności wojennych, Rada najwyższa narodowa oświadcza, iż wszelka egzekucya onych, tudzież rząd zupełny nad wojskiem, użycie arsenatów, zbroiowni, i wszelkich potrzeb wojennych, stanowie nie komendantów, patentowanie generałów i officerów, wydawanie wszelkich ordynansów, cofnienie lub poprawienie dawniejszych, wyprawianie wszelkich sądów wojskowych, potwierdzenie, lub odmienienie wyroków ich, umowy o zmianę ienców wojennych, asygnowanie przez Radę najwyższą narodową do wydziału skarbowego na pieniądze w extraordynaryjnych potrzebach; zgoda wszelkie urządzenia wojskowe, lub do wojskowości ściągające się, przy samym Naywyższym Naczelniku zostają, i przez niego iedynie, lub przez umocowanych od niego, odbywane będą.

Dan w Warszawie na sefsyi Rady dnia 19. miesiąca Października 1794. roku.

*Ignacy Potocki przydujący.
Tomasz Czech Rady najwyższej narodowej Sekr:*

RAPPORT DZIESIĄTY.

Sądu Kryminalnego Wojskowego.

Sąd Kryminalny Wojskowy z sześciu dniowych czynności swoich, Wydziałowi sprawiedliwości w Radzie Najwyższej Narodowej, ma honor przelać raport.

Dnia 13. Października.

Jan Weyss, probując pistoletu na tandecie, który miał być nie nabitym, i na którym nie było podpiski, postrzelił w rękę pewnego obywatela. Sąd mając wzgląd na miesięczny arezt, i wielkie *Weyssa* ubóstwo, uwalniając go z areztu, dwa tylko czerwone złote temuż obywatelowi postrzelonemu na selszera zapłacić rozkazał.

Dnia 14. Października.

Antoni Lech z Czerska, posądzony nieślusnie o szpiegostwo, uwolniony.

Dnia 15. Października.

Sebastyan Janiszewski i Michał Kądziela, jako szpiegi i ludzie podeyrzani przytrzymani, okazawszy się niewinnymi, uwolnieni.

Dominik Wrzesiński chłopiec trzy-nastoletni, przystawszy do kozaków, z temi wszędzie włóczył się; tych na oycę naprowadzić odgrzązał się; a dopełniając niegodziwości, śluząc przez cały czas za szpiega, miasto *Gorę i Czersk* z namowy tychże podpalić zamyślał; na tey więc ostatniej zbrodni złapany, i do sądu stawiony został. Sąd przez wzgląd na wiek dziecienny, na trzy tylko lata tegoż *Wrzesińskiego*, do cuchtauzu wskazał; i wyliczeniem tak przy weysciu, jako i wyysciu, 50. różg, ukarał.

Dnia 16. Października.

Józef Langange, oskarżony o mowy nieprzyzwoite, okazawszy swą niewinność i obywatelstwo, uwolniony.

Jonasz Idzikowicz i Herszek Dawidowicz, więci za szpiegów z samego podeyrzenia, uwolnieni natychmiast.

Dnia 17. Października.

X. Eliaż Welk karmelita, z samego pozoru wzięty za szpiega. Sąd nie mając innych przeciw niemu złożonych dowodów, iak obwinienia, że był kiedyś niedobrym zakonnikiem, a niemogąc ztąd sądzić o jego złym obywatelstwie, z areztu wolnym go natychmiast uczynił, i do oyców karmelitów na *Lefznie*, odesłał.

Dnia 18. Października.

Józef Czerski, jako dezterter z brygady obywatela *Kotyski*, do teyże brygady odesłany.

Wincenty Weyssberger z Łowicza, oczyszcwił się z podeyrzenia, które na

niego padło o szpiegostwo, uwolniony zolał.

Działo się na sesyi sądu kryminalnego wojskowego, dnia 20. Października, 1794. roku.

*Gabryel Taszycki G. M. Prezydent:
J. Ochmański Kapitan Audy-
tor Regimentu 16. i S. K. W.*

UWIADOMIENIE

O wyściu biletów dziesięciogroszowych.

Wydział skarbowy w Radzie najwyż-

szej narodowej.—Uwiedomia publiczność, iż dla powszechny wygody, bilety zdawkowe na groszy dziesięć w kurs weszły, i tych na kantorach do zmiany biletów ustanowionych, dostać będzie można.

Niniejsze obwieszczenie do gazet kancelaryi swojej podać zleca. Dan w Warszawie na sesyi, dnia 20. mca Października, 1794. roku.

X. H. Kollatay Prezydujący.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

OBRAZ STANU EUROPY.

Zaburzona powszechna spokojność narodów przez walkę wolności z despotyzmem, w nowy nam dziś postaci Europę wystawia.

Kiedy tyrani zuchwali przez potęgę i bogactwa, ostrzyli swą niesytą chciwość na pochłonięcie państw słabszych; kiedy dumni z nieograniczonej swej władzy, cięższe jeszcze iazmo na karki poddanych wtłoczyć gotowali, w ten czas użrżeli się w potrzebie, całą moc i uwagę zwrócić ku temu, iżby odwieczne swe przywłaszczenia ocalić mogli. Weszli więc w zimowę, skojarzyli między sobą związek, i połączyli swe siły. Ale na czymże polegają ich siły, jeżeli nie na powolności i cierpliwości narodów?

Stan tedy niniejszy *Europy*, jest stanem wojny despotom od iednych narodów wypowiedzianej, grożącej od drugich. Poznamy ten stan dokładniej, a następnych zdarzeń odkryjemy przyczyny, lub z nich mogące wynikać skutki, zgadnąć łatwo zdołamy.

Francya na teatrze *Europy* najpierwsze ma miejsce. Ona scenę rewolucyi powszechny rozpoczęła. Nie ma potrzeby powtarzać historyi z tylu pism publiczności wiadomej. Rok czwarty, iak

frogą toczy walkę, i przeciwko iawney mocy, i przeciwko tajney intrydze despotów na iey pogwałcenie spiknionych, a potęgą iey zamiast, iżby przez długość nateżonych sił, osłabioną bydl miała, nowy coraz i większy mocy nabiera. Zapal republikanski, zamiast coby miał stygnąć w pośród tyśiącznych przeciwności, z nich samych pokrzepia się i wzrasta. Nigdy w naykwitniejszych swych epokach, tak potężną, bogatą i zwycięską nie była. Oprócz trzech Państw północnych *Szwecyi*, *Danii* i *Polski*, oprócz Rzpłtych *Szwajcar*, *Wenecyi* i *Genuy*, wyląwszy nakoniec i *Portę Ottomaniską*, cała jest przeciwko niej *Europa*, a Rzeczpospolita dopiero dźwigająca się, żadnym obcym związkiem niewiparta, nęka złaczona nieprzyjaciół swych siły. Jakaż jest iey wojskowa potęga? Oto w *Niderlandzie* około *Bredy*, *Herzogenbusch*, i *Nimegi* pod generałem *Pichegru* liczy do 60,000 generał *Jourdan* od *Leodum*, pod *Mastrycht* ku *Kliwii* rościagnął linię z 70,000. Przy dobytciu *Condé* znajdowało się oddzielnego wojska 50,000 pod *Trewirem* stanęło 25 000. Nadrenskie dywizye pod komenda generała *Michaut*, wyniosła 120,000. Wojsko generała *Dugoumier*

goumier w *Pireneach* przeciwko *Hiszpanom* przeszło 70 000. głów zawiera. *Alpeńskie i Włoskie*, mocne są do 85,000. ludzi; oprócz wojsk w stolicy i wewnątrz kraju zostających, utrzymujących tak spokojność przeciwko *Koalistom*, iako i bezpieczeństwo w portach i nadbrzeżach morskich. Na morze zaś wyprawiła też *Rzplta* okrętów różney wielkości 340. oprócz tych, które stoją w portach, lub są gotowe na warsztatach, oprócz fregat, żalup, i innych statków zbroynych, oprócz znaczney liczby *Kaprów* handel nieprzyjaciół niszczących. Jaka zaś obfitość zapasów i przygotowań wojennych, iak dobrze opatrzone zbrojownie, iak ogromne magazyny, iak wielkie fabryki broni, prochu, saletry, ledwieby wierzyć można, gdyby zgodnemi doniesieniami stwierdzone nie były. Skarby też *Francyi* niewyczerpnione bydz się zdają, mimo niezmiernych wydatków na tak zaciętą i kosztowną wojnę. Wszak te w jednym przeszłym miesiącu *Sierpniu*, wynosiły 226,586,000. liwrów. *Afisygnaty*, lubo w najlepszym są kredycie, ile hipotekowane na dobrach narodowych, których cena do 14 000. millionów liwrów wynosi; jednak i tych mnożenia potrzebę oszczędzi koszt nieprzyjaciół, do których kraju przeprowadzona zupełnie wojna; ich chlebem utrzymywać się będzie mogła. Dotąd spalonych *afisygnatów* liczą za 2,306. millionów liwrów.

Prócz zewnętrzney siły, zatrudnia *Francyą* utrzymywanie wewnątrz rządu rewolucyynego. Po upadku *Robespiera*, i iego *frogiey* dyktatury, chwyciła się *Konwencya* łagodniejszy, a pewniejszy środków, dla dania prawom ściślejszemu egzekucyi, dla ukromienia zdrady, dla zachowania spokojności publiczney. W tym celu *Konwencya* narodowa 16. wydziałów rządowych postanowiła. Pierwszy: *Ocalenia*, składa się z osób 12. Drugi: *Bezpieczeństwa*, czyli *policji* z 16. Trzeci: *Skarbu* z 48. Czwarty: *Prawodawstwa* z 16. Piąty: *Instrukcyi publiczney* z 16. Szósty: *handlu i żywności*, z 12. Siódmy: *rolnictwa i rzemioł*, z 12. Osmi: *robot publicznych, dróg, mostów*, z 12. Dziewiąty: *transportów i poczty*, z 12. Dziesiąty: *potrzeb wojskowych*, z 16. Je-

dynastry: *żeglugi i osad*, z 12. Dwunasty: *publicznego ratunku*, z 12. Trzynasty: *podziału państwa*, z 12. Czternasty: *protokołu Konwencyi, dekretów i archiwu*, z 16. Piętnasty: *korrespondencyi, memoryalów, i expedycyi*, z 12. Szesnasty: *dozoru sali konwencyynney*, z 16. Trybunałowi też rewolucyynemu prawidła zgodniejszy z ludzkością przepisane, i nowe do niego osoby wybrane zostały. Tey organizacyi winni są wolność odzyskaną ci, którzy za krwawego panowania partji *Robespiera* w więzieniach nieślusnie osadzeni byli. Odtąd więcej prawdziwey wolności w obradach i pismach, więcej łagodności i sprawiedliwości w wyrokach sądowych, więcej iedności w umysłach, a mniej postrachu i okrucieństwa w rządzie. Srogi też dekret *Konwencyi* niepardonowania *Anglikom* i *Hanoweranom*, cofniony został. Lubo zaś *Jakobinizm*, poburzany przez niespokoyne umysły, a dosyć mocny w stolicy, nie przeszedł jeszcze walki o przewagę z *konwencyą*, mając w niej część swoich stronników; wątpić iednak nie można, iż iey kredytu osłabić bynajmniej nie zdoła, bo ta silna prawą władzą rządu, ma za sobą naród i wojsko. Zatrwożeni też *Jakobini* zapowiedzianym zniesieniem ich towarzystwa, wrócić się zapewne do karbów przyzwolitey skromności i winney podległości rządowi.

Wewnętrzne zamieszki niehamowały biegu zwycięstw wojsk *Francuzkich*. W ich ręku jest *Niderland* cały *Austryacki*, oprócz *Luxemburga*. Już i część większą *Flandryi Hollenderskiej* zajęty; cztery twierdze *Landrecy, Quesnoy, Valenciennes* i *Condé*, niegdyś utracone, panowaniu *Rzpltey* przywróciły; wzięty *Trewir* otworzył im drogę do dalszych zdobyczy nad *Renem*, a wyparte po za *Możę* wojska *Austryackie*, przypomną może *Francuzom* te ślady, którei niegdyś do *Hannoweru* i *Brunświku* trafiły. W *Hiszpanii* pomyślność czoła *Francuzkiego*, znakomite odniosła korzyści. We *Włoszech* po opanowaniu *Sabaudyi* i *Nicyi*, nie tak z ludu zbroynego, iako raczej z położenia kraju, odporu silnego doznaie. Wyspę *Korsykę* przemagającą partya *Paolego* panowaniu *W. Brytanii* poddała.

Rzesza Niemiecka, lubo zdaie się prowadzić wojnę, dla utrzymania swej konstytucyi i całości granic, w istocie groźney przewadze domu *Austryackiego i Brandeburskiego*, ulega. Xiążęta, którzy neutralność zachować chcieli, tak iako im własny ich interes doradzał, iączyć się przymuszani zostali. Pokilkakroć dostawiane kontyngensa, podług dawnych ustaw Rzeszy, gdy niezdoływają ieszcze wystawić siły dostateczney, gdy pospolite ruszenie i uzbrojenie ludu proponowane na seymie Rzeskim, (z obawy, by więtey broni przeciwko Francuzom, niezwrócić przeciwko gnębiącym go despotom,) odrzucone zostało, a potęga Francuzka zwycięstwa swoje co raz daley posuwa; uchwała *Ratyzbońska*, z projektu przez dwór *Wiedeński* podanego, kontyngensa pięć razy większe nad pospolite przystawić nakazała, Lecz zaraz dały się słyszeć oświadczenia niektórych cyrkulów i xiążąt, okazujących niemożność dopełnienia tey uchwały. *Bawarya* zawsze neutralną bydyć pragnęła, równie iako i xiążę *Bipontu*; lecz tym bardziey zechcą bydyć teraz, dostrzegając podstępnych układów na zabor krajów swoich. Cyrkul *Szwabii i Frankonii* w potrzebie sił na obronę wewnętrzną kraju, elektorowie *Trewirski, Moguncki, biskup Spireński i xiążę Wirtemberski*, w zniszczeniu swych państw słuszną wymówkę znaydują. Elektor zaś *Brandeburski* wyraziwszy, że naywięceyłożył dla obrony rzeszy, o swóy los nie czuiey, załżania się potrzebą prowadzenia wojny z *Polakami*, podług niego duchem *Francuzkiego* iakobinizmu do powstania podburzonemi. Elektor tylko *Koloński i Opat Fuldeński*, na pięciokrotne *contingens* zgodzili się. Posel zaś elektora *Palatyna* na seymie cyrkulu *Reńskiego*, wyraznie oświadczył, iż pokoju żada. Naywiększy przeto ciężar wojny w *Niemczech* spadłby na dom *Austryacki*, któremu nie idzie już o *Alfacyę i Lotaryngię* obiecaną mu w projektowanym

podziale *Francyi*, iako raczey o odzyskanie utraconego *Niderlandu*.

Doniesienia z *Wiednia* głosiły, że negocjanci *Angielscy i Hollenderscy* skłonili Cesarza do wystawienia woyska stutysięcznego, któremu żold opłacać i opatrywać potrzeby *Anglia* obowiązana by była, *Hollandya* zaś, prócz odstąpienia należnych procentów, do trzeciey części ofiarowanych przez *Anglię* kosztów należećby miała. Układ ten tai ministerium *Wiedeńskie*, nie tak podobno dla tego, iakoby nie był zupełnie ugodzony, iako raczey, aby nie oburzać przeciwko rządowi ludu, który już dawno do pokoju wzdycha. *Moskwa* też nieprzełstaie podżegać ambicyi dworu tego, ku nayśilniejszyemu popieraniu rozpoczętey wojny. Ale kraie dziedziczne już są wyniszczone przez podatki, i wymuszone ofiary wojenne, przez nieustanne dostarczanie rekrutów; seym zaś *Węgierski*, nieokazał w tey mierze żadaney powolności. Mimo wielkiey baczności rządu, w wielu mieyscach nieukontentowania publicznego okazały się skutki. Częstoogień, im bardziey był przyduszony, tym większym płomieniem wybucha.

Nie można właściwie oznaczyć, iak liczną się wystawiły kontyngensa rzeszy. Naywyższa komenda *Xcia Sasko-Cieszyńskiego*, zawiera kawaleryi 9,190. infanteryi 55,179. iako woysko rzeskie; nad to, *Austryackiego* 5,383. kawaleryi, i 24,783. infanteryi. Do tego należy dywizya generała *Blankensteina i Bieniowskiego*, z 15,000. przyłączona do korpusu *Xcia Hohentlahe*. Ogółem woyska skombinowanego wzdłuż *Renu*, liczą na 150,000. Komenda *Xcia Koburga*, objęta teraz przez generała *Clerfait*, zawierała do 50,000. ludzi, prócz przybyłych nowych posilków czyniących 24,000. Oprócz tego, woysko *Austryackie*, które się łączy z komendą *Xcia York*, i załżania *Hollandyę*, wynosi do 15,000.

Dogadzając żądaniu publiczności, do gazety Rządowej, traktującej szczególnie o czynach rządu, redakcyja postanowiła odtąd domieszczać wiadomości zagraniczne; Przeto Gazeta ta z trzech ćwiartek składać się będzie, a cena iey dwoma groszami się powiększa.